Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026 – 2029 (VNS 2/2025 vp)

1 Johdanto

Kela toimitti maaliskuun 24. päivä 2025 sosiaali- ja terveysministeriölle arviot sen hoitaman sosiaaliturvan kulujen kehityksestä ja niiden rahoitustarpeesta vuosille 2024–2029 kehysvalmistelua varten. Arvioita tehtäessä on käytetty Kelan väestöennustetta ja talousoletusten pohjana valtiovarainministeriön 19.3.2025 toimittamia tunnuslukuja talouden kehityksestä vuosille 2025–2029. Laskelmissa on huomioitu vuoden 2025 ja sen aikana voimaan tuleva lainsäädäntö. Lisäksi voimassa olevasta lainsäädännöstä poiketen, toimitetussa laskelmassa on huomioitu toimeentulotuen kokonaisuudistuksen mukainen hallitusohjelmassa kirjattu säästötavoite etuuskulujen osalta ja työttömän yleistuki 2026 alkaen. Lisäksi on huomioitu apteekkitalouden kokonaisuudistus 2026 alkaen sekä lääkekorvausten lisäsäästöt 2027 alkaen. Ensihoidon matkojen järjestämisvastuun siirto hyvinvointialueiden vastuulle ja siitä syntyvän matkakorvausten säästön vakuutettujen osuuden kanavointi valtiolle on huomioitu 2027 alkaen.

Kelan toimintakulujen valtionosuuksissa on huomioitu aiemmat valtion tuottavuusohjelman pysyvät vähennykset 34,2 milj. euroa vuoteen 2027 mennessä. Lisäksi maan hallitus on päättänyt kohdentaa Kelan toiminnan valtion rahoitukseen kertaluontoisen 50 milj. euron vähennyksen vuodelle 2026 aiemmilta vuosilta siirtyneen, käyttämättä jääneen rahoituksen vähentämiseksi. Näillä leikkauksilla on paljon vaikutuksia Kelan toimintaan lähivuosina. Leikkaukset vaikeuttavat uusien tehtävien vastaanottoa sekä lainmuutosten toimeenpanoa. Merkittävä riski on, että säästöjen vaikutukset näkyvät jatkossa myös asiakkaille mm. ratkaisujen viivästymisenä ja asiakaspalvelun heikentymisenä. **Kelaan ei voida enää kohdistaa toimintakululeikkauksia vaarantamatta Kelan Eepos-ohjelman rahoitusta ja ohjelman etenemistä.** Rahoituksen puuttuessa ei saavuteta sille asetettuja tavoitteita eikä taloudellisia ja muita hyötyjä. Riskinä on myös aikataulun pidentyminen, joka tuo ohjelman toteutukseen merkittäviä lisäkustannuksia. Kehysriihen 2025 yhteydessä päätettyjen valtion tuottavuuden lisätoimien kohdentaminen Kelalle kasvattaisi entisestään edellä mainittujen riskien toteutumista.

Kelan näkemyksen mukaan myös Kanta-palvelujen lainmuutosten, kehittämisen ja jatkuvuuden turvaamisen tehtävien rahoitus tulee turvata, jotta voidaan taata kustannustehokkaat ja huoltovarmuutta tukevat kansalliset sote-ratkaisut. Euroopan terveystietoalueen eli EHDS-regulaation kansallinen toimeenpano edellyttäisi erillistä kehitysrahoitusta. Kelan saaman tiedon mukaan Kanta-palveluihin ei kuitenkaan ole saatu STM:n esittämää lisärahoitusta palveluiden toteutukseen ja kehitysbudjettiin. **Nykyisiin palveluihin ja lainmuutoksiin liittyvät investoinnit tulisi kattaa Kanta-**

Kela
PL 450, 00056 Kela
Puhelin 020 634 11
etunimi.sukunimi@kela.fi

FPA
PB 450, 00056 FPA
Telefon 020 634 11
fornamn.efternamn@fpa.fi

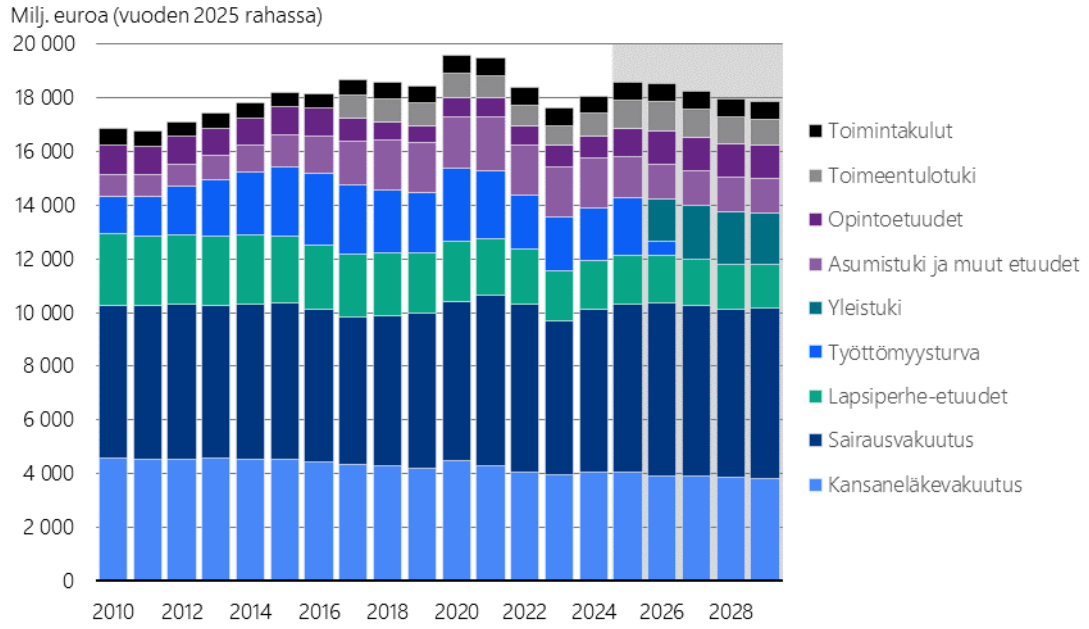
www.kela.fi | www.fpa.fi

käyttömaksuilla, jos niihin ei saada valtiolta lisärahoitusta. Käyttömaksuihin kohdistuu jo muutenkin nousupaineita laajentuneiden ylläpidettävien palveluiden vuoksi.

2 Kelan hoitama sosiaaliturva ja sen rahoitus

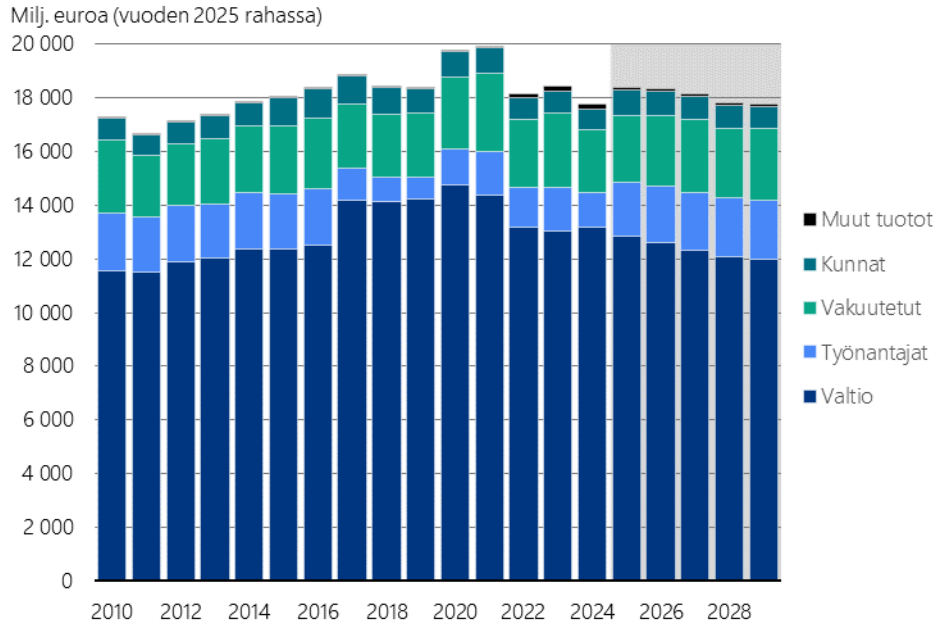
Nimellisesti tarkasteltuna Kelan etuus- ja toimintakulut olivat noin 17,9 mrd. euroa vuonna 2024. Niiden arvioidaan olevan noin 18,6 mrd. euroa vuonna 2025 ja 19,3 mrd. euroa vuonna 2029. Kulujen kasvua hillitsee hallitusohjelman mukaiset leikkaukset ja indeksijäädytys. Kahden edellisen vuoden aikana Kelan hoitamaan sosiaaliturvaan tehdyt leikkaukset ja myös tulevat lainsäädännön muutokset näkyvät Kelan etuuskuluissa. Reaalisesti tarkasteltuna kulut laskevat koko kehyskauden ajan vuodesta 2026 alkaen (kuva 1).

Kuva 1. Kelan kulut etuuslajeittain 2010-2029

Valtio on edelleen Kelan suurin rahoittaja. Sen rahoitusosuus on kuitenkin kehyskauden lopussa arviolta enää 67 %, kun se vuonna 2024 oli vielä 74 %. Tämä muutos johtuu pääasiassa vuoden 2025 kanavoinnista, jolloin valtion rahoitusvastuuta pienennettiin sairausvakuutusrahastossa, ja samalla Työllisyysrahaston erillisestä 50,3 milj. euron vuosittaisesta tilityksestä Kelalle peruspäivärahan rahoitukseen luovuttiin. Kuvassa 2 näkyy Kelan tuotot rahoittajakohtaisesti ja reaalisesti tarkasteluna.

Kuva 2. Kelan tuotot 2010-2029

3 Kelan toimintakulut ja niiden rahoitus

Kelan toimintakuluja rahoitetaan valtionosuuksilla ja sairausvakuutusmaksuin. Vuonna 2026 Kelan toimintakulut ovat viimeisimpien arvioiden mukaan yhteensä 17,6 milj. euroa suuremmat kuin vuonna 2025 (v. 2025: 671,8 milj. euroa ja v. 2026: 689,4 milj. euroa). Vuoden 2026 toimintakulujen kasvu johtuu pääosin Kelan TES-ratkaisun vaikutuksista.

Kelan toimintakulujen valtionosuuksissa on huomioitu aiemmat valtion tuottavuusohjelman pysyvät vähennykset 34,2 milj. euroa vuoteen 2027 mennessä. Lisäksi maan hallitus on päättänyt kohdentaa Kelan toiminnan valtion rahoitukseen kertaluontoisen 50 milj. euron vähennyksen vuodelle 2026 aiemmilta vuosilta siirtyneen, käyttämättä jääneen rahoituksen vähentämiseksi. Kehysriihen 2025 yhteydessä päivitetyn valtion tuottavuusohjelman Kelalle mahdollisesti kohdennettuja pysyviä lisäsäästöjä vuodelle 2026 ei ole vielä tiedossa. Kelan saaman tiedon mukaan ne tarkentuvat vuoden 2026 talousarviovalmistelun yhteydessä. Toimintakululeikkauksilla on paljon vaikutuksia

Kelan toimintaan lähivuosina. Joustovara Kelan taloudesta menetetään ja ilman uusiin tehtäviin osoitettua lisärahoitusta Kelan on vaikea ottaa vastaan uusia tehtäviä tai toteuttaa nykyisiin tehtäviin liittyviä lainmuutoksia. Merkittävä riski on, että säästöjen vaikutukset näkyvät jatkossa asiakkaille mm. ratkaisujen viivästymisenä ja asiakaspalvelun heikentymisenä.

Kelan toimintakulujen valtionosuuden määriä vuosille 2026 – 2029 ei ole mainittu julkisen talouden suunnitelmassa, mutta Kelalla on tuleville vuosille merkittäviä toimintakulujen lisätarpeita Kelan etuusjärjestelmien ja asiointipalvelujen uudistamisen vuoksi (Eepos-ohjelma). Kela on saanut ohjelman kehittämiskuluihin yli hallituskauden ulottuvaa valtuusrahaa, jonka mahdollistamana on kilpailutettu kehittämiskumppani, uudet teknologiat ja toimeenpanoprojekti vuoden 2032 loppuun asti. Lisäksi on sovittu, että Kela kohdentaa ohjelmaan muuta toimintakulurahoitusta (ml. siirtomäärärahat) ja toteuttaa ohjelman aikana kustannus- ja tuottavuussäästöjä, joilla rahoitetaan ohjelman läpivientiä.

Kelaan ei voida enää kohdistaa toimintakululeikkauksia vaarantamatta Kelan Eepos-ohjelman rahoitusta ja ohjelman etenemistä. Rahoituksen puuttuessa ei saavuteta sille asetettuja tavoitteita eikä taloudellisia ja muita hyötyjä. Riskinä on myös aikataulun pidentyminen, joka tuo ohjelman toteutukseen merkittäviä lisäkustannuksia. Uudistaminen mahdollistaa sen, että Kela kykenee jatkossakin toteuttamaan lakisääteiset tehtävänsä entistä tehokkaammin ja tietoturvallisemmin sekä ylläpitämään lainsäädännön edellyttämän palvelutason. Positiivisen tuottavuuskehityksen lisäksi uudistus parantaa ja helpottaa myös asiakkaiden asiointia.

Valtion tuottavuusohjelmaan liittyvinä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla Kelaan kohdistuvina pysyvinä vaikutuksina on laskelman toimintakuluarvioissa huomioitu vuosina 2025 – 2027 yhteensä 45 milj. euroa (valtionosuus 34,2 milj. euroa).

Vuosina 2026 – 2029 tarvittavat valtion ennakot ovat Kelan arvioiden mukaan 488,8 milj. euroa vuonna 2026, 502,2 milj. euroa vuonna 2027, 512,7 milj. euroa vuonna 2028 ja 527,0 milj. euroa vuonna 2029. Vuosina 2025 – 2026 valtio rahoittaa 33,4 prosenttia sairausvakuutusrahaston toimintakuluista ja vuodesta 2027 lähtien 32,2 prosenttia.

Kelan toimintakuluarviot eivät vielä sisällä valtion huhtikuun 2025 kehysriihessä tehtyjen päätösten mahdollisia vaikutuksia Kelan toimintakuluihin, toimeentulotukiuudistuksen mahdollisia toimintakuluvaikutuksia eikä etuusjärjestelmien ja asiointipalvelujen uudistuksen (Eepos-ohjelma) kaikkia toimintakuluvaikutuksia Kelan toimintakuluihin. Eepos-ohjelman hankintakilpailutuksen vaikutukset huomioidaan elokuun toimintakuluarvioissa.

4 Työttömyysturva, asumistuki ja toimeentulotuki

Hallitusohjelman seurauksena Kelan toimeenpanemiin etuuksiin on tehty lukuisia muutoksia, jotka ovat tulleet vaiheittain voimaan vuodesta 2024 alkaen, voimaatulot jatkuvat edelleen vuosina 2025 ja 2026. Osa muutoksista vaikuttaa täysimääräisenä lähes välittömästi voimaantulohetkestä, kun taas osassa täysimääräiset vaikutukset näkyvät vasta muutaman vuoden kuluttua. Kela on osallistunut aktiivisesti arvioiden laatimiseen sekä valtion talousarviota että valtioneuvoston julkisen talouden suunnitelmasta annettua selontekoa varten.

Esitetyt työttömyysturvan muutokset sekä valtionvarainministeriön talousoletukset huomioon ottaen työttömien työnhakijoiden ja työttömyysturvaetuuksien saajien määrien kehityksen oletetaan menevän kuvan 3 mukaisesti. Työttömyysturvan ohella yleinen taloustilanne heijastuu viiveellä myös yleisen asumistuen sekä perustoimeentulotuen saajamääriin. Erityisesti työssäoloehtoa koskevat muutokset siirtävät tilastollisesti saajia ansioturvalta perusturvalle.

Työttömyysturvan muutokset pienentävät työttömyysturvaetuuksien tasoa ja kasvattavat välillisesti yleisen asumistuen sekä perustoimeentulotuen tarvetta. Yleistä asumistukea on leikattu mm. poistamalla ansiotulojen suojaosa (04/2024), siirtämällä opiskelijat takaisin opintotuen asumislisälle (08/2025), sekä poistamalla omistusasujien oikeus etuuteen (01/2025), mitkä osaltaan vaikuttavat perustoimeentulotuen saajamäärin kasvattavasti.

Kevään 2025 aikana on valmistumassa hallituksen esitys toimeentulotukilain kokonaisuudistuksesta, jonka tavoitteena on leikata toimeentulotuen saajamääriä ja etuusmenoa.

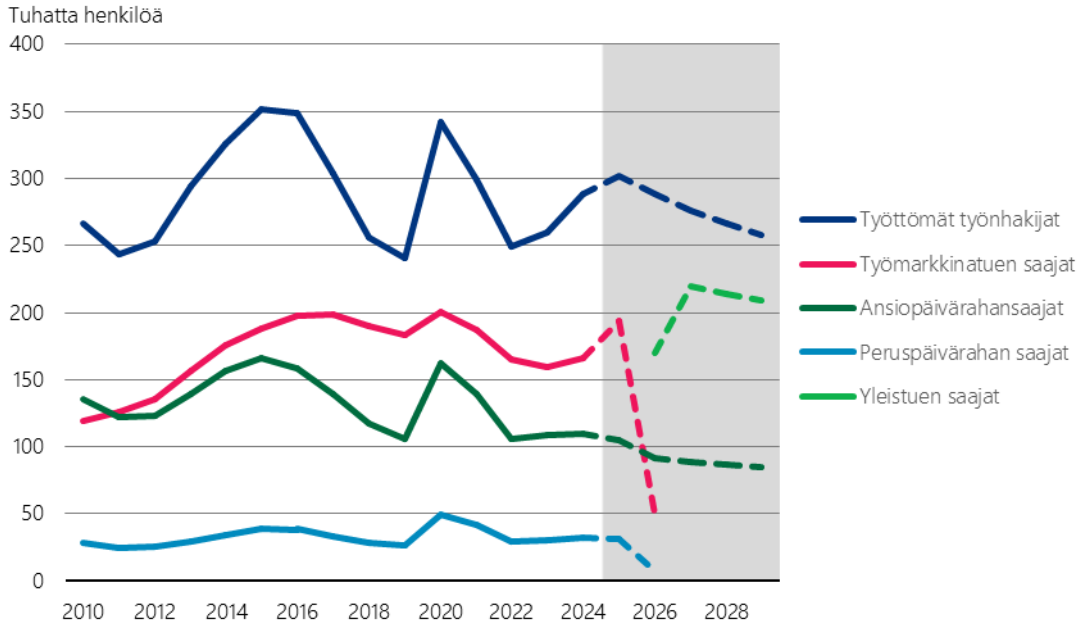
Lisäksi useisiin etuuksiin kohdentuvat yleisleikkaukset (ml. indeksijäädytys), inflaation korkea taso, korkojen nousu sekä energian hintaan liittyvä epävarmuus lisäävät väistämättä omalta osaltaan kansalaisten taloudellisen tuen tarvetta, joka näkyy lisäyksenä perustoimeentulotuen saajamäärissä. Esitettyjen muutoksien sisältämät etuuskuluarviot perusturvan työttömyysetuuksien, yleisen asumistuen sekä perustoimeentulotuen osalta on esitetty kuvissa 4 ja 5.

Kelan ratkaisutyön määrästä lähes puolet koostuu työttömyysturvan, asumistuen ja perustoimeentulotuen ratkaisuista eli etuuksista, jotka ovat läheisesti yhteydessä talouden suhdannevaihteluihin. Yleisen työllisyystilanteen muutokset heijastuvat työttömyysturvaetuuksien ohella vähitellen myös yleisen asumistuen ja perustoimeentulotuen saajamääriin, ja tätä kautta Kelassa tehtävän ratkaisutyön määrään.

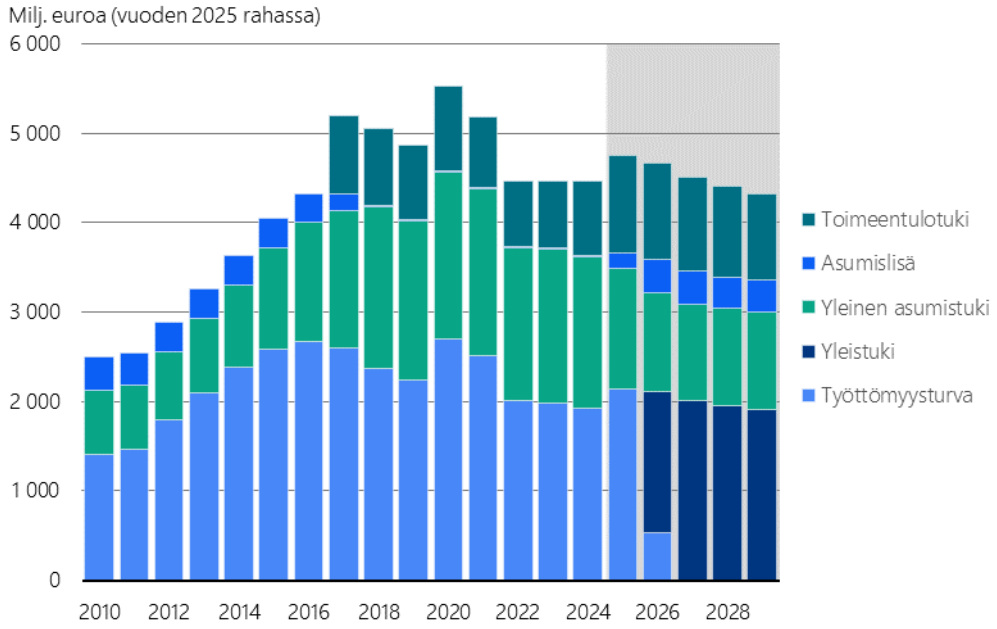
Kela kiinnittää huomiota siihen, että vuosien 2023–2025 aikana on valmisteltu ja toimeenpantu rinnakkain useita poikkeuksellisen suuria sosiaaliturvaa ja toimeentuloa turvaavia etuuksia koskevia muutoksia varsin nopealla aikataululla.

Yksittäisten muutosten vaikutuksia on arvioitu muutoksiin liittyvien hallituksen esityksissä. Mittaluokaltaan suurien muutosten vaikutusten yksikäsitteinen arviointi on kuitenkin aina epävarmaa. Kun suuria muutoksia on useita, niin on täysin mahdollista, että useista muutoksista kumuloituu ennalta arvaamattomia vaikutuksia, jotka ovat yksittäin arvioituja vaikutuksia suurempia, tällaiset tekijät aiheuttavat oman riskinsä myös etuuksien toimeenpanon sujuvalle hoitamiselle.

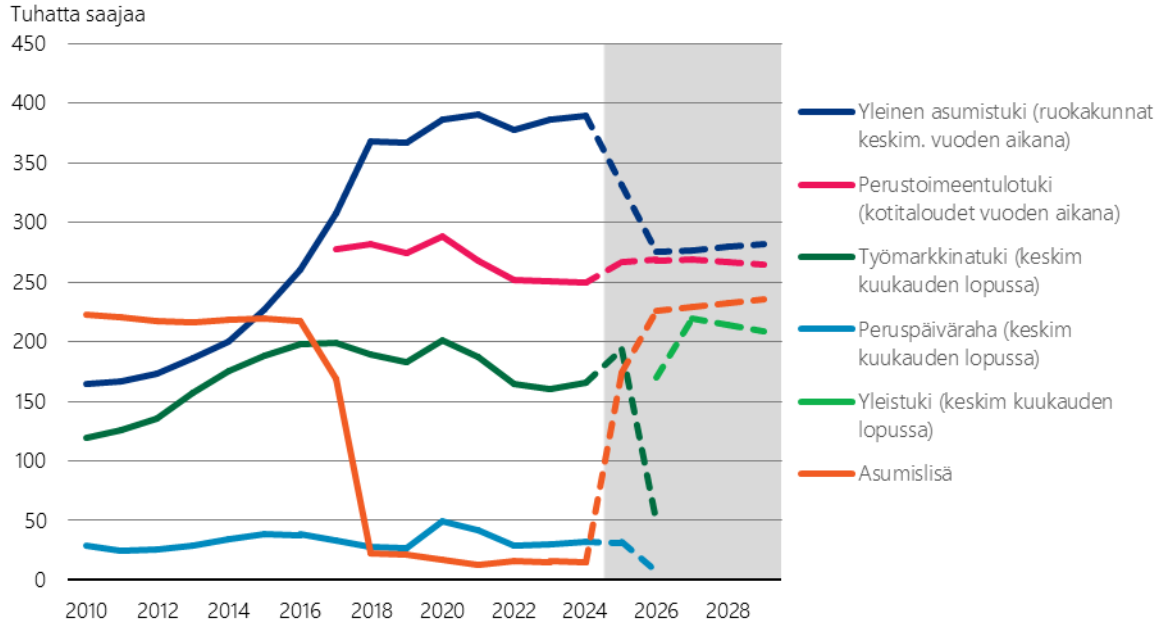
Kuva 3. Työttömät työnhakijat ja työttömyysturvaetuuksien saajat 2010–2029

Kuva 4. Työttömyysturvan, yleistuen, yleisen asumistuen, asumislisän ja toimeentulotuen kulut 2010-2029

Kuva 5. Perustoimeentulotuen, työmarkkinatuen, peruspäivärahan, yleistuen, yleisen asumistuen ja opintotuen asumislisän saajat 2010–2029

5 Kanta-palvelujen rahoitus

Kanta-palvelut on laaja kansallinen sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan digitaalinen palvelualusta, joka on osa Kelan lakisääteisiä tehtäviä. Kanta-palvelut perustuvat alunperin vuonna 2007 voimaan tulleeseen lainsäädäntöön (L 61/2007, L 703/2023). Laki sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä (L 552/2019) säätelee Kanta-tietojen hyödyntämistä toissijaisessa käytössä mm. Kanta-rekisteritietojen luovuttamisen tutkimus- ja viranomaistoiminnan tarpeisiin.

Kanta-palveluilla on tärkeä rooli sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatiossa ja hyvinvointipalvelujen tukemisesssa. Ilman Kanta-palveluja ei sote-sektorilla olisi eri organisaatioiden ja tietojärjestelmien välistä yhteentoimivuutta. Kansallinen ratkaisu säästää kustannuksia kun suoria eri tietojärjestelmien välisiä integraatioita ei tarvita ja tieto liikkuu yhden pisteen kautta yksityisten ja julkisten sote-toimijoiden välillä. Laajasti kansalaisten käytössä (yli 3 miljoonaa säännöllistä käyttäjää) oleva OmaKanta-palvelu auttaa varmistamaan kansalaisten hyvinvointia ja tukee itse- ja omahoitoa. Näin ollen Kela näkee, että on kansallisesti kustannustehokasta kohdistaa rahoitusta momentille ”Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen tiedonhallinta ” (33.01.25), josta rahoitetaan Kanta-palvelujen lainmuutosten ja kehittämisen kustannukset.

Kanta toimii valmiina ratkaisuna erilaisissa tiedon välitystarpeissa, joita ovat mm. tiedon kulku hyvinvointialueiden ja yksityisen sektorin välillä, tiedon kulku hyvinvointialueiden omien eri järjestelmien välillä sekä tiedonkulku hyvinvointialueiden ja eri viranomaisten välillä. Jatkossa potilastietoja voidaan välittää myös EU-jäsenvaltioiden välillä.

Panostamalla Kanta-palvelujen hyödyntämiseen ja jatkokehittämiseen, on mahdollista saada merkittäviä kustannussäästöjä verrattuna siihen, että sama tekninen ratkaisu tehtäisiin erikseen jokaisella hyvinvointialueella. Lisäksi saadaan kerättyä kansallisesti arvokasta tietoa tietojohtamista ja tutkimustyötä varten. Tämä edellyttää kuitenkin vahvaa ohjausta, jossa rahoitus on merkittävä tekijä. Ohjauksessa merkittävä asia on saada kaikki eri sote-tiedonhallinnan toimijat (kansalliset sekä hyvinvointialueet että heidän järjestelmätoimittajansa) tekemään yhtäaikaisesti samoja kehittämiskohteita.

Vuosina 2026-2029 keskeisiä voimassa olevan asiakastietolain (703/2023) ja lääkemääräyslain (reseptilain muutokset 706/2023) edellyttämiä kehityskohteita ovat sosiaalihuollon asiakastietovarannon kehittäminen ja käyttöönottojen tukeminen, valtakunnallinen lääkityslista, sosiaali- ja terveydenhuollon välinen tiedonsaantioikeus ja kysely- ja välityspalvelun avulla asiakirjojen välittämisen laajentaminen sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolisille toimijoille. Lisäksi Kanta-palveluja tulee kehittää vastaamaan asiakkaiden ja sote-toiminnan tarpeisiin mm. hoidon jatkuvuuden tukemisella ja palvelujen tiedonkulun parantamisella. Keskeinen keino sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonkulun parantamisessa on Kanta-palvelujen modernisointi

esim. ottamalla käyttöön yhteentoimivuutta edistäviä standardeja ja kehittämällä tietomalleja, jotka helpottavat tallennettujen tietojen hyödynnettävyyttä.

Kansalaisten digipalvelun, OmaKannan, kehittämistä tulee jatkaa tarjoamalla uusia toiminnallisuuksia, mm. herätteitä tutkimustuloksista ja rokotussuojan vanhentumisesta. OmaKannan kehittämisellä turvataan kansalaisten yhdenvertaisuus hoidon osallisuudessa ja sote-tietojen hallinnassa. Lisäksi mahdollistetaan kansalaisten oman hyvinvoinnin tukemista ja näin vähennetään sote-toimijoiden kuormitusta.

Myös eurooppalaista terveystietoaluetta koskevan asetuksen (EHDS) edellyttämät muutokset on toteutettava vuosien 2026-2029 aikana. Asiakastietolain EHDS-muutosten toimeenpanoon liittyvä HE annetaan eduskunnalle syksyllä 2025, lisäksi EHDS-asetus suoraan sovellettavana lainsäädäntönä edellyttää muutoksia, joista ei voida säätää kansallisesti. EHDS-asetus aiheuttaa muutoksia paitsi jäsenvaltioiden välisiin terveystietojen luovutuksiin, myös terveystietojen kansalliseen käsittelyyn. OmaKantaan tulee toteuttaa keskitetysti ne kansalaisen oikeuksiin liittyvät EHDS-vaatimukset, joita ei kannata kustannussyistä tehdä erikseen kaikkiin järjestelmiin sekä kehittää Kanta-palvelujen tiedonvaihtoa muiden EU-jäsenvaltioiden kesken. Lisäksi tulee toteuttaa asetuksen mukainen testausympäristö tietojärjestelmien uusien EU-komponenttien testaamista varten sekä verkkokoulut terveydenhuollon ammattilaisille ja kansalaisille toimeenpanon tueksi.

Valtion talousarvion momentilta 33.01.25 katetaan vuosina 2026-2029 seuraavat palvelujen jatkuvuuden turvaamiseen, ylläpitoon ja asiakaspalveluun liittyvät tehtävät:

- Kantaan liittyvien asiakas- ja potilastietojärjestelmien sertifiointiin liittyvät yhteentoimivuuden testaukset,
- Tuki ammattilaisille ja sote-organisaatioille Kanta-palvelujen käyttöönotoissa ja yhtenäisten toimintamallien haltuunotossa,
- EU-sitoumuksiin pohjautuvien EU-tasoista kehitystä vaativien Rajat ylittävä resepti-palvelun ja Potilastiedon yhteenveto-palvelun jatkokehittämisen sekä ylläpidon kustannukset,
- Lääketietokannan kehittäminen ja ylläpito,
- Toisiolain ja tiedon toisiokäyttöön liittyvien muiden erityislakien velvoittavat tehtävät eli Kanta-tietoalustan jatkuvuuden turvaamisen sekä tietopalvelutuotannon,
- Kriittisten palvelujen toimintavarmuuden ja kyberturvallisuuden jatkuva kehittäminen sekä huoltovarmuuden vaatimuksien toteuttaminen.

Toisiolaki velvoittaa Kelaa tietopalvelujen toteuttamiseen viranomais- ja tutkimuskäytön tarpeisiin. Kanta-palveluja on kehitettävä myös toisiokäytön tarkoituksiin, kuten palvelujärjestelmän vaikuttavuuden seurantaan ja tutkimukseen. Kelan vastuulla on toteuttaa ratkaisuja, joiden avulla Kanta-palveluun tallennetut tiedot on mm THL:llä hyödynnettävissä. Tietoalustan kehittäminen ja muu toisiolain

toimeenpanon vaatima rahoitus ei voi toiminnan luonteen ja lainsäädännön velvoitteiden vuoksi perustua käyttömaksuihin.

Kelan näkemyksen mukaan yllä luetellut Kanta-palvelujen lainmuutosten, kehittämisen ja jatkuvuuden turvaamisen tehtävien rahoitus tulee turvata, jotta voidaan taata kustannustehokkaat ja huoltovarmuutta tukevat kansalliset sote-ratkaisut.

Lisätietoa Kanta-palveluista ja palvelujen käytöstä on kanta.fi –sivustolla.

6 Toimeentulotuen kokonaisuudistus

Tulevassa hallituksen esityksessä toteutetaan hallitusohjelman kirjaus toimeentulotuen kokonaisuudistuksesta. Uudistukselle on asetettu tavoitteita, joiden kautta mm. lisätään tuen velvoittavuutta sekä saavutetaan menosäästöjä. Uudistuksella on vaikutuksia Kelan työmääriin perustoimeentulotuen käsittelyssä. Lisäksi muutoksilla voidaan olettaa olevan vaikutuksia myös ensisijaisten etuuksien saamiseen ja työmääriin näiden käsittelyssä. Esitys on valmisteltu Sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä ja se on lähdössä lausuntokierrokselle keväällä 2025 ja eduskuntaan syksyllä. Muutokset tulevat voimaan todennäköisesti porrastaen vuoden 2026 aikana.

7 Yleistuki

Sosiaali- ja terveysministeriön johdolla valmistellaan yleistukea. Yleistuen valmistelu etenee vaiheittain. Ensimmäisessä vaiheessa yleistukeen yhdistetään Kelan maksamat työmarkkinatuki ja peruspäiväraha. Yleistukea koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa syksyllä 2025 ja tulla voimaan viimeistään keväällä 2026.

Yleistukivalmistelun rinnalla valmistellaan Kelan yhden hakemuksen mallia sekä ensivaiheen yleistukea. Kela toteuttaa yhden hakemuksen mallin valmisohjelmistolla. Toteutettava kokonaisuus on teknisesti monimutkainen, ja vaatii mm. useita integraatioita taustajärjestelmiin. Suunnittelussa on otettava huomioon myös käyttäjäkokemus, ja varmistettava, että uusi toteutettava palvelu vastaa käyttäjien tarpeisiin.

8 Lopuksi

Kela korostaa lausunnossaan erityisesti seuraavia asioita:

- Uudet ja aiemmat säästöpäätökset kohdistuvat laajaan joukkoon Kelan asiakkaita. Kun ensisijaisista etuuksista säästetään, entistä useampi asiakas joutuu turvautumaan perustoimeentulotukeen.
- Uudet ja aiemmat säästöpäätökset aiheuttavat myös huomattavia riskejä Kelan asiakaspalvelu- ja ratkaisutyöhön.
- Käytännössä tämä voi näkyä mm. seuraavasti:
    - Asiakkaat saavat päätöksensä hitaammin (ratkaisutoiminnan läpimenoaikojen pidentyminen),
    - Asiakkaat joutuvat jonottamaan puhelinpalvelussa ja palvelupisteillä (asiakaspalvelun ruuhkautuminen)
    - Lainmuutoksia ei saada toteutettua ajoissa (lainmuutosten toimeenpanon viivästyminen).
- Kelaan ei voida enää kohdistaa toimintakululeikkauksia vaarantamatta Kelan Eepos-ohjelman rahoitusta ja ohjelman etenemistä. Rahoituksen puuttuessa ei saavuteta sille asetettuja tavoitteita eikä taloudellisia ja muita hyötyjä. Riskinä on myös aikataulun pidentyminen, joka tuo ohjelman toteutukseen merkittäviä lisäkustannuksia.
- Kelan sairausvakuutusmaksujen tulisi olla ennakoitavia ja niiden suuruuden pitäisi perustua sairausvakuutuksen etuusmenojen kehitykseen. Vuodesta 2025 toteutetun sairausvakuutuksen rahoituksen muutoksen osana kokonaiskanavointia tulisi olla poikkeusmenettely.
- Kelan näkemyksen mukaan myös Kanta-palvelujen lainmuutosten, kehittämisen ja jatkuvuuden turvaamisen tehtävien rahoitus tulee turvata, jotta voidaan taata kustannustehokkaat ja huoltovarmuutta tukevat kansalliset soteratkaisut. Euroopan terveystietoalueen eli EHDS-regulaation kansallinen toimeenpano edellyttäisi erillistä kehitysrahoitusta. Kelan saaman tiedon mukaan Kanta-palveluihin ei kuitenkaan ole saatu STM:n esittämää lisärahoitusta palveluiden toteutukseen ja kehitysbudjettiin. Nykyisiin palveluihin ja lainmuutoksiin liittyvät investoinnit tulisi kattaa Kanta-käyttömaksuilla, jos niihin ei saada valtiolta lisärahoitusta. Käyttömaksuihin kohdistuu jo muutenkin nousupaineita laajentuneiden ylläpidettävien palveluiden vuoksi.
- Lainmuutoksiin pitää varata riittävästi aikaa ja muutosten toimeenpanoon tarvittava määrä resursseja. Kela tarvitsee muutoksen suuruudesta riippuen 6–36 kuukautta muutostyöhön, jotta nykyisiin tehtäviin kohdistuvat jo päätetyt tai uudet lainmuutokset sekä mahdolliset uudet tehtävät pystytään toimeenpanemaan onnistuneesti.

Outi Antila
pääjohtaja

Kai Ollikainen
talousjohtaja